

לקרבנות, כדי שלא יהי' נראה כמקריב קדשים בחוץ³⁰. ומטעם זה הורה רבינו נשיאנו בנוגע לעריכת הסדר בחג הפסח (ד"מיסמך גאולה לגאולה", "פורים לפסח"³¹), שבשביל "זרוע" נוהגין לקחת (לא זרוע ממש, אלא) חלק מצואר עוף, שאינו קרב על המזבח, ולא עוד אלא שיש להסיר כמעט כל הבשר מעל עצמות ה"זרוע", וכל זה — מטעם הרחקה שלא יהא כל דמיון לקרבן פסח³².

ועפ"ז: למה לא חוששים ליתן עתה מחצית השקל, "זכר למחצית השקל שהיו נותנין באדר" — בה בשעה שנתינת מחצית השקל היתה עבור הקרבת הקרבנות!?

אך ע"פ האמור לעיל, שבנתינת מחצית השקל יש גם ענין של צדקה — אתי שפיר שאין מקום לחשש כלל. זאת ועוד:

נתינת מחצית השקל בזמן הזה יכולה להיות באופן שאכן ישתמשו בזה בשביל הקרבת הקרבנות בביהמ"ק בפועל ממש, שהרי ביאת משיח יכולה להיות "היום" — "אם בקולו תשמעו"³³, ובפרט ע"י העסק בהפצת המעיינות חוצה, כמ"ש באגה"ק דהבעש"ט³⁴ שע"ז פועלים ביאת משיח, ומובן, שאז אין לו רשות להתעכב אפילו רגע אחד³⁵, וכיון שכן, הרי עד ר"ח ניסן, "חודש הגאולה"³⁶, יוכלו כבר להשתמש במחצית השקל עבור הקרבת הקרבנות בביהמ"ק השלישי, ש"בנוי ומשוכלל הוא יגלה ויבוא משמים"³⁷, בעגלא דידן ממש.

* * *

ה. בהמשך להאמור לעיל (ס"ג) בענין "כי תראה חמור שונאך", שזהו ענין של צדקה, שהיא כללות כל המצוות³⁸, ולכן נקראת בשם מצוה סתם (כמבואר בתניא³⁹) — יש להתעכב גם על תורת הבעש"ט על פסוק זה, שהיא הוראה (ככל תורות הבעש"ט שהם הוראות בנוגע לפועל, ונוסף לזה, הנה תורה זו היא הוראה) כללית בעבודת האדם לקונו.

- | | |
|--|--|
| (30) ראה שו"ע אדה"ז או"ח רסתס"ט. רסתר"ה. וש"נ. | (35) ראה סנהדרין שם. וראה גם תו"מ ח"ג ע' 49. |
| (31) שם ו, סע"ב ובפרש"י. | (36) שמור"ר פט"ו, יא. |
| (32) ראה סה"ש תש"ב ע' 93. הגש"פ עם לקוטי טעמים ומנהגים ע' ו (פיסקא "הזרוע"). | (37) פרש"י ותוס' — סוכה מא, סע"א. ועוד. |
| אג"ק ח"ב ע' קל. | (38) לקו"ת פ' ראה כג, ג. ובכ"מ. |
| (33) תהלים צה, ז. וראה סנהדרין צת, א. | (39) פל"ז (מח, ב). |
| (34) כש"ט בתחלתו. ובכ"מ. | |

ובהקדמה⁴⁰ — שבתורה זו ישנו חידוש של הבעש"ט לגבי הדורות שלפנ"ז שהתנהגו ע"פ המבואר בכתבי האריז"ל, ראשית חכמה וכיו"ב (ולהעיר, שהיו חסידים של רבינו הזקן שנהגו ללמוד ראשית חכמה⁴¹, ורבינו הזקן עצמו בלקו"ת⁴² מביא את הר"ח), שבדורות שלפנ"ז היתה עיקר העבודה באופן של תעניות וסיגופים, ובא הבעש"ט וחידש שעיקר העבודה צריכה להיות בשמחה, "עבדו את ה' בשמחה"⁴³, ולא באופן של שבירת הגוף, אלא אדרבה שתהי' העבודה עם הגוף.

[כלומר: גם בדורות שלפני הבעש"ט הי' ענין העבודה בשמחה, אלא שעיקר העבודה היתה ע"י תעניות וסיגופים, ורק בעתים זמנים מיוחדים היתה העבודה בשמחה; ואילו הבעש"ט גילה שהעיקר היא העבודה בשמחה, ורק מזמן לזמן צריך להיות ענין של תעניות וסיגופים. וע"ד החילוק שבין מארי תורה למארי עובדין טבין — שגם מארי תורה עוסקים במצוות, וגם מארי עובדין טבין לומדים תורה, והחילוק ביניהם הוא רק בנוגע לעיקר העבודה⁴⁴].

ודרך זו בעבודה — ביאר הבעש"ט בפסוק "כי תראה חמור וגו'" [דאף שפסוק זה ישנו כבר מקדמת דנא, הרי זה כמו כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש שכבר נאמר למשה מסיני⁴⁵, אלא שעד אז הי' בהעלם, ועד"ז בנדו"ד, שענין זה הי' בהעלם עד שהגיע הזמן ובא הבעש"ט — תלמיד ותיק — וגילה זאת], וכבר נדפסו הדברים ע"פ מה שסיפר רבינו נשיאנו⁴⁶, והרי ידוע פתגם הצ"צ שדבר שבדפוס הוא לדורי דורות⁴⁷.

ו. וזוהי תורת הבעש"ט:

"כי תראה חמור" — כאשר תסתכל בעיון טוב בהחומר שלך שהוא הגוף, תראה — "שונאך" — שהוא שונא את הנשמה המתגעגעת לאלקות ורוחניות.

- | | |
|--|---|
| 40) ראה גם תו"מ ח"י"ז ע' 107 ואילך. וש"נ. | 45) ראה מגילה יט, ב. ירושלמי פאה פ"ב ה"ד. שמור"ר רפמ"ז. ועוד. הנסמן בלקו"ש ח"י"ט ע' 252. |
| 41) ראה ספר התולדות אדה"ז (כפ"ח תשמ"ו) ח"ד ע' 1195. וראה גם סה"ש תרצ"ז ע' 184. קיץ היש"ת ע' 150. ועוד. | 46) רד"ה כי תראה גו' דש"פ משפטים תש"ד (סה"מ תש"ד ע' 145). שיחת ש"פ משפטים תש"א בסופה (סה"ש תש"א ע' 66). וראה כתר שם טוב בהוספות סכ"א. וש"נ (נעתק ב"היום יום" כח שבט). |
| 42) כנסמן ב"מפתח שמות ספרים" שבסו"ס לקו"ת. | 47) אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ב ע' שפב. |
| 43) תהלים ק, ב. | |
| 44) ראה תניא אגה"ק ס"ה (קט, א). | |

[ובהקדם פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר⁴⁸, שכשם שצריך לידע חסרונות עצמו, כך צריך לידע מעלות עצמו.

ולכן, כאשר יהודי מתבונן בהמציאות שלו, ה"ה יודע שהעצמיות שלו היא — הנשמה והרוחניות, שהרי אצל צדיק, עיקר מציאותו היא הנשמה⁴⁹, וכמשנת"ל⁵⁰ בנוגע לדברי רבינו הזקן באגה"ק⁵¹ ש"חיי הצדיק אינם חיים בשרים, כי אם חיים רוחניים, שהם אמונה ויראה ואהבה", וכיון ש"עמך כולם צדיקים"⁵², הרי עיקר המהות של יהודי אינה אלא רוחניות (אלא, שלאחרי ההתלבשות בגוף ונפש הבהמית, יש חילוקים באופן הגילוי כו', אבל עצם מהותו של כל יהודי אינה אלא רוחניות).

וכיון שכן, הרי הגוף (וכן נפש הבהמית, ש"רוח הבהמה היורדת היא למטה"⁵³) הוא "שונאך", ששונא את העצמיות שלך, שהיא הנשמה, כי, כאשר "גופם עיקר" אזי "נפשם טפלה" (כלשון רבינו הזקן בתניא פרק לב), וע"פ תורה, הנה כשבטל העיקר בטל הטפל⁵⁴, כך, שהנשמה מצד עצמה אינה נחשבת אצל הגוף למציאות, ולכן הגוף אינו גורס את הנשמה.

והענין בזה — שאף ששרש הגוף הוא למעלה מהנשמה, שהרי שרשו הוא מתהו שלמעלה מתיקון⁵⁵, ולכן, לעתיד לבוא, כשיקויים היעוד⁵⁶ "נקבה תסובב גבר", יהי' הגוף למעלה מהנשמה, ועד שהנשמה תהי' ניזונית מן הגוף⁵⁷, אבל אעפ"כ, עכשיו, נמצא הגוף במעמד ומצב שיש בו הרגש הישות והפירוד כו', ועד להרגש שמציאותו מעצמותו — שזהו אמנם מצד שרשו, כיון שנלקח מהיש האמיתי, "שמציאותו הוא מעצמותו ואינו עלול מאיזה עילה שקדמה לו ח"ו"⁵⁸, ומצד זה נרגש גם אצל היש הנברא שמציאותו מעצמותו, אבל אעפ"כ, כפי שנרגש אצל היש הנברא, הרי זה ענין של ישות ופירוד. וכיון שכן, נמצא הגוף במעמד ומצב ששונא את הנשמה].

(48) ראה סה"ש תרפ"ז ע' 114. תרפ"ח ריש ע' 7. תש"ה ע' 42. הישי"ת ע' 386. אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ה ע' נא (נעתק ב"היום יום" כו חשון). וראה גם מכתב ט"ז כסלו שנה זו (אג"ק חכ"ד ס"ע לה). וש"נ.	(52) ישעי' ס, כא. וראה סנהדרין ר"פ חלק.
(49) ראה תניא רפכ"ט (לו, א).	(53) קהלת ג, כא.
(50) שיחת יו"ד שבט ס"ו ואילך (לעיל ס"ע 23 ואילך).	(54) כלים פי"ט מ"ט.
(51) ראה תניא רפכ"ט (לו, א).	(55) ראה לקו"ת מטות פב, ג ואילך. ובכ"מ.
(52) שיחת יו"ד שבט ס"ו ואילך (לעיל ס"ע 23 ואילך).	(56) ירמי' לא, כא.
(53) ראה תניא רפכ"ט (לו, א).	(57) ראה תו"מ סה"מ ניסן ריש ע' קסח. אב ע' קנ. וש"נ.
(54) שיחת יו"ד שבט ס"ו ואילך (לעיל ס"ע 23 ואילך).	(58) תניא אגה"ק ס"כ וקל. ריש ע"ב.
(55) ראה תניא רפכ"ט (לו, א).	
(56) שיחת יו"ד שבט ס"ו ואילך (לעיל ס"ע 23 ואילך).	
(57) ראה תו"מ סה"מ ניסן ריש ע' קסח. אב ע' קנ. וש"נ.	
(58) תניא אגה"ק ס"כ וקל. ריש ע"ב.	

ועוד תראה שהוא — "רובץ תחת משאו" — שנתן הקב"ה להגוף שיזדכך ע"י תומ"צ [ובשביל זה צריך להיות "כשור לעול וכתמור למשאווי"⁵⁹], למלא את השליחות שהוטלה עליו, שהנקודה העיקרית בזה היא לעשות לו ית' דירה בתחתונים⁶⁰, ע"י הפיכת ה"שקר" ל"קרש", לעשות משקר העולם — קרשים למשכן⁶¹], והגוף מתעצל בקיומם.

[והיינו, שלא זו בלבד שאינו משתדל לקיים את השבועה "תהי צדיק"⁶², ש"אין כל אדם זוכה להיות צדיק, ואין לאדם משפט הבחירה בזה כל כך כו", אלא גם בנוגע לשבועה "אל תהי רשע"⁶² עכ"פ, "שבזה משפט הבחירה והרשות נתונה לכל אדם כו" (כפי שמבאר רבינו הזקן בתניא⁶³), כיון שלא מדובר בנוגע לעניני דעות ומדות כו', אלא בנוגע לקיום התומ"צ בפועל ממש — גם בזה הוא מתעצל כו'.]

ואולי יעלה בלבבך — "וחדלת מעזוב לו" (כפירוש רש"י: "שמו תראה חמורו רובץ תחת משאו וחדלת מעזוב לו, בתמי") — שיוכל לקיים שליחותו, כי אם תתחיל בסיגופים לשבור את החומריות (דכיון שהגוף החומרי מפריע לעבודה, יש לשברו) — הנה לא בזו הדרך ישכון אור התורה, כי אם — "עזוב תעזוב עמו" — לברר את הגוף ולזככו, ולא לשברו בסיגופים.

[וענין זה הוא מצד "אור התורה" — כמובן משלילת הדרך של שבירת החומריות ע"י סיגופים, ש"לא בזו הדרך ישכון אור התורה" — כי, ללא ה"אור", רואים רק את חיצוניות הדבר, כפי שנראה לעיני בשר, אבל ע"י ה"אור" רואים את מעלת הגוף — שרק בשבילו ניתנה התורה למטה (ע"ד מארז"ל⁶⁴ בנוגע לנתינת התורה למטה: "למצרים ירדתם.. יצה"ר יש ביניכם"), וכדברי כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע אל בנו, כ"ק מו"ת אדמו"ר — בהראותו על ידו — שבשבילה שפכו כל כך הרבה תורה ומצוות⁶⁵, ולכך צריכה להיות העבודה עם הגוף דוקא, לבררו ולזככו].

וכיון שיש קס"ד בתורה "וחדלת מעזוב לו", שצריך לשבור את

(62) נדה ל, ב.

(59) ע"ז ה, ב.

(63) פי"ד.

(60) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז.

(64) שבת פח, סע"ב ואילך.

ב"ר ספ"ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא רפל"ו.

(65) ראה תו"מ — רשימת היומן ס"ע

ובכ"מ.

רנט. וש"נ.

(61) ראה סה"מ תש"י ע' 119 ואילך.

הגוף, והרי קס"ד בתורה היא גם תורה⁶⁶ — לכן הי' פעם סדר עבודה לשבור את הגוף ע"י תעניות וסיגופים, אבל הבעש"ט גילה את הפירוש ד"עזוב תעזוב עמו", שהעבודה צריכה להיות באופן של בירור וזיכוך הגוף.

[ובענין זה ניתוסף עוד יותר ע"י רבינו הזקן, כידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר⁶⁷, שהבעש"ט הראה כיצד צריך להיות סדר העבודה, ורבינו הזקן, ע"י תורת חסידות חב"ד, הראה כיצד יכול להיות הדבר בעבודת כל אחד מישראל].

ז. והנה ידוע שהבעש"ט הי' אומר תובותיו באופן פשוט, כך, שגם אנשים פשוטים יוכלו להבין, כי, הנהגת הבעש"ט — הן קודם התגלותו והן לאחר התגלותו — היתה לקרב את האנשים הפשוטים: קודם התגלותו — הי' מסתובב בין אנשים פשוטים ומדבר עמהם כו', ומלמד ילדי ישראל אל"ף-בי"ת וכו', וגם לאחר התגלותו הי' מקרב את האנשים הפשוטים ע"י אמירת תורות בסגנון המובן גם אליהם.

ובענין זה משתווה תורת הבעש"ט עם פירוש רש"י — כיון שרש"י מפרש פשוטו של מקרא, כפי שלומדים עם ילדים קטנים שמתחילים ללמוד תורה שבכתב, עוד לפני שלומדים עמהם משנה וגמרא.

ולאידך גיסא — בפירוש רש"י יש גם "יינה של תורה"⁶⁸, פנימיות התורה, וע"ד משנת"ל (בהתוועדויות הקשורות עם יו"ד שבט⁶⁹) בנוגע לסיפורים שבתורה, שבהם מתגלה "יותר תענוג", כמשל המלך ששלח את בנו למרחקים ואח"כ שב אליו, ע"י "שר א' חכם ששינה כסות ולשון כדמות הבן ההוא ונתקרב אליו במדריגתו כו"⁷⁰, שזוהי המעלה שיש בענין הפשיטות דוקא, שבזה משתווים פירוש רש"י ותורות הבעש"ט.

ח. הביאור בפירוש רש"י⁷¹, "כי תראה חמור שונאך וגו'", "הרי כי משמש בלשון דלמא .. וכה פתרונו, שמא תראה חמורו רובץ תחת משאו וחדלת מעזוב לו, בתמי', עזב תעזב עמו"⁷², ומביא דוגמא לדבר:

(70) כש"ט סקמ"ד.
 (71) בהתחלת השיחה, אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א בבת-שחוק, שצריך להזכר בזמנים הטובים ("דערמאָנען זיך אויף די גוטע צייטן")... (כנראה ביחס לכך שבמשך כמה שבועות בתחילת השנה הי' הפסק באמירת השיחות על פירוש רש"י — המו"ל?).
 (72) והתיבות "וחדלת מעזוב לו". "עזב

(66) ראה אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ג ריש ע' קלג. סה"ש תש"ב ריש ע' 125. וראה גם תו"מ חמ"ג ע' 279. וש"נ.
 (67) ראה תו"מ ח"א ע' 190. וש"נ.
 (68) סה"ש תרצ"ז ס"ע 197 (נעתק ב"היום יום" כט שבט).
 (69) ראה שיחת ש"פ בשלח, ט"ו בשבט ס"ג (לעיל ע' 83). וש"נ.

"כיוצא בו כי תאמר בלבבך רבים הגוים האלה ממני וגו'⁷³, שמא תאמר כן, בתמי', לא תירא מהם. ומדרשו כך דרשו רבותינו כי תראה וחדלת, פעמים שאתה חודל ופעמים שאתה עוזר, הא כיצד, זקן ואינו לפי כבודו וחדלת, או בהמת נכרי ומשאו של ישראל וחדלת"⁷⁴,

— דלכאורה אינו מובן: מדוע הוצרך הכתוב לשלול "שמא .. וחדלת" (וכמו שאינו שולל בפסוק שלפנ"ז⁷⁵, "השב תשיבנו לו", אף שגם שם מדובר אודות "אויבך"⁷⁶), ולכן מוסיף רש"י "מדרשו", שבזה בא הכתוב ללמד ש"פעמים שאתה חודל", ולכן צריך להזהיר שלא יורה היתר לעצמו שלא לקיים את הציווי, כיון שלפעמים נדחה חיוב פריקה, אם מצד כבוד האדם — "זקן ואינו לפי כבודו", או מפני שצער בע"ח לאו דאורייתא — "בהמת נכרי ומשאו של ישראל" (ששייך רק בפסוק זה, ולא בפסוק הקודם גבי השבת אבידה); ורש"י משמיט "הי' בבית הקברות"⁷⁷

להחזירו לביתו כו'.

(75) כג, ד.

(76) וכמו בכל ציווי התורה, שהציווי עצמו שולל האפשרות של מחשבה שלא לקיים את הציווי ח"ו. וכפי שמבאר רבינו הזקן בתניא (ספ"ב) בנוגע לבינוני (שמדתו היא מדת כל האדם — שם רפ"ד) שנופל לו הרהור רע, ש"דוחהו בשתי ידיים ומסית דעתו מיד שנוזכר שהוא הרהור רע, ואינו מקבלו ברצון כו", כך, שנפילת הרהור אינה אלא כדי שהאדם ידחה אותו*, בגלל המעלה שבאתכפיא, שעיי"ז נעשה נח"ר למעלה, כמבואר בתניא (פכ"ז) בפ"י הכתוב (תולדות כז, ד"ז) "ועשה לי מטעמים" לשון רבים, שני מיני נחת רוח, לא רק ממאכלים ערכים ומתוקים, אלא גם מדברים חריפים או חמוצים אלא שהם מתובלים ומתוקנים היטב עד שנעשו מעדנים להשיב הנפש.

(77) ואף שאפשר ללמוד זאת בק"ו מ"זקן ואינו לפי כבודו": אם מפני כבוד בשר ודם אתה חודל, מפני כבודו של הקב"ה עאכו"כ — הרי מ"מ נתפרש הדבר במכילתא, עם

(* זוגמא לדבר בהלכה: בהפרת נדר למפרע — אין הכוונה שהנדר לא חל מעולם, אלא שחלות הנדר היא רק לגבי ההפרה (ראה גם תו"מ ח"י ע' 202).

תעזב עמו", הם חלק מפירוש רש"י בתיבת "כ"י" (ולא ד"ה בפני עצמו, כפי שטעה המדפיס וסידרם באותיות גדולות), וכן גם המשך דברי רש"י "עזיבה זו לשון עזרה וכו'" — דכיון ש"עזיבה זו לשון עזרה", הרי אי אפשר לפרש "וחדלת מעזוב לו", שלא צריך לעזור, שהרי מיד לאח"ז נאמר "עזוב תעזב עמו", שצריך לעזור, ועכצ"ל, ש"כי משמש בלשון דלמא .. שמא תראה .. וחדלת .. בתמי'" (משא"כ בפסוק שלפנ"ז (כג, ד): "כי תפגע שור אויבך גו'", שבו לא נאמר "וחדלת").

(73) עקב ז, יד"ח. — ושם כותב רש"י: "על כרחך לשון דלמא הוא, שמא תאמר כו'" — בגלל שהפירוש ש"כ"י" הוא לשון דלמא אינו רגיל כ"כ (והראי', שבפרשתנו מביא רש"י הוכחה מספר דברים, כיון שלפנ"ז לא מצינו דוגמא כזו), אבל כאן לא כותב רש"י "על כרחך", כיון שאפשר לפרש לפי מדרשו, ולפירוש זה, "כ"י" אינו לשון שמא.

(74) ואח"כ מוסיף לפרש "עזוב תעזב עמו" — "לפרק המשא, מלמשקל* ל"י, מליטול משאוי ממנו", היינו, שחיוב העזרה הוא רק על אתר, לפרק המשא, אבל לא

(* כפי הגירסא בתרגום שהי' אצל רש"י, ולא כבתרגום שלפנינו: "מלמשקל").

— כיון שזהו מקרה בלתי רגיל לגמרי⁷⁸, וגם סיבת הפטור היא מצד החומר דטומאת כהן.

⁷⁸ ובפנימיות הענינים — שב' הדוגמאות שבפירוש רש"י מכוונים כנגד שני הסוגים שנזכרו בשו"ע אדה"ז⁷⁹ בנוגע להיתר תענית⁸⁰: "בהמת נכרי ומשאו של ישראל" (כי, בשעת החטא, הגוף ונה"ב הם תחת ממשלת הקליפה — "בהמת נכרי"⁸¹, ואעפ"כ ה"ז "משאו של ישראל"⁸²) — כנגד תענית של תשובה; ו"זקן (שקנה חכמה⁸³) ואינו לפי כבודו" (לעסוק בבירור וזיכוך הגוף) — כנגד תענית של מירוק הנפש⁸⁴.

ונמצא, שלפי פשוטו, אדם ישר הולך, אין מקום לסיגופים ותעניות — "וחדלת מעזוב לו" בתמי' — כתורת הבעש"ט הנ"ל; ואילו "מדרשו", "פעמים שאתה חודל כו'", מתייחס למי שחטא ופגם כו', שאז צריך להתענות⁸⁵. והחידוש בתורת הבעש"ט⁸⁶, שגם ענין התשובה ומירוק הנפש יכולים לפעול ללא סיגופים ותעניות —

כאשר נגנב ממנו ובא לרשותו של נכרי, לא רצה לאכול פירות שאינם מעושרים (חולין ז, סע"א ואילך), כיון שגם אז לא נשתנתה מציאותו.

(83) פרש"י קדושים יט, לב.

(84) והיינו, שאין זה כמו בתענית של תשובה שצריך לכפר על חטא, שעבר על רצון ה', ועי"ז נעשה נפרד מאלקות כמו ע"י עבודה זרה (אלא שנכנס בו רוח שטות ונדמה לו שבעבירה זו עודנו ביהדותו (תניא פי"ד), ולולי זאת, הרי אפילו אשה המנאפת שדעתה קלה היתה מושלת ברוח תאוותה כו' (שם פכ"ד)), ויש צורך בתשובה שעל ידה נעשה מציאות חדשה (כמובן מענין הקרבנות הקשורים עם התשובה (גם במצות עשה, שהעובר עלי' מביא קרבן עולה), ע"פ מ"ש הרמב"ן (ויקרא א, ט) "שיחשוב אדם .. כי .. ראוי לו שישפך דמו וישרף גופו לולי חסד הבורא שלקח ממנו תמורה", ובמילא, נעשה מציאות חדשה), אלא צריך רק להתעלות לדרגא נעלית יותר, וגם לולי זאת אין חסרון במהותו, אלא רק כמו חסרון בענין הכבוד (זקן ואינו לפי כבודו), שהו"ע של התפשטות בלבד.

(85) ועפ"ז מובן שהפס"ד של רבינו הזקן

היותה ע"ד ההלכה, ובודאי הי' צריך להתפרש בפירוש רש"י שהוא ע"ד הפשט. (78) ובפשטות: בית הקברות קשור עם "יקרא דשכבי", או עם "יקרא דחיי" (ראה סנהדרין מז, ב), שבאים לשם ואומרים "מענה לשון" וכו', ואת"כ חוזרים לאורך ימים ושנים טובות; אבל איך מגיע לשם חמור טעון משא?!

(79) חו"מ הל' נזקי גוף ונפש ס"ד.

(80) שהרי לולי זאת, "אין לאדם רשות על גופו כלל .. לצערו .. אפילו במניעת איזה מאכל או משתה" (שו"ע אדה"ז שם), "לפי שאין נפשו של אדם קנינו אלא קנין הקב"ה" (רדב"ז הל' סנהדרין ספ"ח), וניתן לאדם רק בתור פקדון (אף שבנוגע לאופן הנהגתו ניתנה הבחירה בידו — "ובחרת בחיים" (נצבים ל, יט)). וכיון שזהו קנינו של הקב"ה, הרי אצל הקב"ה אי אפשר לחלק בין ידיעתו והשגחתו, קנינו ועצמותו, אלא הכל הוא אחדות פשוטה.

(81) אבל לא ב"בית הקברות", באופן שנפרד לגמרי משרשו ח"ו — שהרי "מה לכהן בבית הקברות"?!
(82) ולהעיר מהמסופר במדרשי חז"ל

אודות חמורו של ר' פינחס בן יאיר, שגם

הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש חכ"א ע' 125 ואילך.

* * *

ט. מאמר (כעין שיחה) ד"ה כי תשא.

* * *

י. בהמשך להמוזכר לעיל (ס"ג) בענין "אם כסף תלוה את עמי", שהרמב"ם מונה "שמונה מעלות" בענין הצדקה — יש ביניהם גם המעלה בנתינת הצדקה באופן ש"לא ידע (הנותן) למי נתן, ולא ידע העני ממי לקח"⁸⁷.

והמעלה בזה — מובנת בפשטות — שכאשר "לא ידע (הנותן) למי נתן", לא יהי' אצלו רגש של ישות וגאווה, כמו בשעה שיודע למי נתן, שאז יכול להתגאות בכך שהחי' את נפש העני שהתפרנס מהנתינה שלו, משא"כ כאשר אינו יודע למי נתן; וכאשר "לא ידע העני ממי לקח", אזי אינו מתבייש.

אוצר החכמה

וכיון שאמרו רז"ל¹⁶ "גדול תלמוד שמביא לידי מעשה", שמזה מובן, שכל העניינים שישנם במצוות ישנם גם בתלמוד תורה שהיא מקורם, הרי מובן, שגם בלימוד התורה יש מעלה כאשר הנותן אינו יודע למי נתן, והמקבל לא יודע ממי קיבל*: כאשר הרב המשפיע יודע מי הוא התלמיד המקבל ממנו, והתלמיד יודע מי הרב שמשפיע לו — אזי

(* על השאלה שלכאורה צ"ל בלימוד התורה דוגמת ענין הצדקה באופן ש"לא ידע למי נתן" (לא רק בלימוד לאחרים, אלא גם) בלימוד לעצמו — ענה כ"ק אדמו"ר שליט"א: הרי הענין דמצות צדקה (בכל אופניו, כולל ד"לא ידע למי נתן") גזרה דצ"ל לאחר, דבנותן לעצמו אף שאין לו ר' זוז — אין זה צדקה, משא"כ בת"ת כן הוא.

ועאכו"כ לאחרי ביאת משיח (ע"ז "שהמלך — מלכו של עולם — פורץ גדר" (פסחים קי, א. וש"נ), פריצת גדרי הגלות), שאז תהי' "שמחת עולם (על ראשם)" — לא רק שהשמחה תהי' באופן נצחי, עד עולם, אלא שבכל רגע תורגש "שמחת עולם" (היפך ענין ההפסק דנהרות המכובין, שמלכתחילה פסולין למי חטאת (פרה פ"ח מ"ט), כיון שכבר נרגש בהם ענין ההפסק).

87) הל' מתנות עניים שם ה"ח.

בשו"ע בנוגע לתענית בדרך תשובה או למרק הנפש אינו בסתירה לתורת הבעש"ט — שהרי בודאי לא הי' רבינו הזקן כותב להיפך מדברי הבעש"ט (וכידוע הסיפור בנוגע למאסר והגאולה, כשהלשינו עליו שנוהג לומר בעת התפלה "אף אף", כמו הבעש"ט — שלא רצה להיות נפרד אפילו מתנועה אחת של הבעש"ט (ראה תו"מ — רשימת היומן ע' רד. וש"נ)).

86) עבור הדורות שלפני ביאת משיח: